

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉSOKTATÁSÜGYI LAP.

Megjelenik a szorgalmi időben
minden hó 15-én és 30-án.
Előfizetési ár:
Egy évre . . . . . 2 frt
Félévre . . . . . 1 frt
Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztő és laptulajdonos:
Dr. Komlóssy Ferencz.

Főmunkatárs: **Zelliger Alajos.**

Az előfizetések, valamint a lap
szellemi részét illető közlemé-
nyek a „Népnevelő” szerkesz-
tőségére címezve Budapestre
(VII., Hársfa-utca 6. szám)
küldendők.

TARTALOM: A felekezeti iskola, tekintettel a herczeg Lichtenstein-féle javaslatra. Dr. Komlóssy Ferencz. — Modern apostolok. Cenner Lajos — Levelezés. Soltész Kálmán. — Felhívás munkára! — Tárca: Gyönyörű virágok. Udvardy Imre. — Irodalom és művészet. — Vegyes. — Tanügyi tájékoztató. — Hirdetés.

A felekezeti iskola, tekintettel a herczeg Lichtenstein-féle javaslatra.

Ha valamikor tudatában voltunk annak, hogy jó ügyet szolgálunk, midőn a felekezeti iskolák barátjainak mutattuk be magunkat és irányadó helyen annak szószólói is voltunk; ugy a jelenleg felszínre hozott Lichtenstein-féle javaslat csak meg erősít azon tudatban, hogy nem is lehet egyébben üdv mint a felekezeti, jobban mondva, hitvallásos iskola visszaállításában.

Az ellenfél által felhozott otromba vádak, hogy „a felekezeti iskola csak klerikális iskola azon czélal, hogy a népműveltséget elnyomja s a régi vallási türelmetlenségnek újra kaput nyisson” — meggyőznek minden vallásos embert, hogy csak a zsidónak, szabadkőmivesnek és a keresztény vallások egyéb ellenségeinek nem kell a felekezeti iskola, de igenis kell első sorban minden igaz katolikusnak és minden jóra való kereszténynek.

Azon érdekesség, melyet a keresztényellenes sajtó a Lichtenstein-féle javaslat felszínre hozatával kifejt, kell hogy érdeket keltsen minden igaz kereszténynél. A husz évi rombolás, melyet a felekezetenküli iskola Ausztriában előidézett, most már szemmel látható s azok, kik e rombolásban részt vettek, jajgatnak legjobban, mert látják, hogy terük nem sikerült és hogy azon vágás, melyet a kereszténység fájának gyökerére mértek, fájó sebeket igen, de halált nem okozhatott.

Csaknem kétezer esztendeje annak, hogy a világtörténelem át van hatva a keresztény eszméktől, mely keresztény eszmék képviselve vannak a művészet minden ágában, a tudományokban, politikában, a társadalmi és gazdasági élet minden terén. És ime ezen művelődési nagy tényezőnek üzent hadat azon néhány szájhős, a ki a felekezetenküli iskolát in illo tempore népszerűvé tudta tenni a törvényhozás előtt, de nem a nép előtt, mely ma már a felekezetenküli iskolával teljesen jóllakott.

Az igaz, hogy okosan volt kiszámítva a terv és az idő is ki volt jelölve, mely alatt ézelt lehesen érní. Csak két-három nemzedék élvezze a felekezetenküli iskolát, vezettségük vallástalan tani-

tók által és a következmények nem fognak elmaradni. Az eddigi eredmény nagyban kecsgettette a felekezetenküli iskola pártolót. A növen lékeken — esekély kivétellel — meglátszik, hogy Isten nélkül voltak nevelve, lelkiismeretük eltompult, durvák és tiszteletlenek minden isteni és emberi tekintélyvel szemben, képtelenek arra, hogy hivatásukat mint lelkiismeretes, tisztas állampolgárok betöltsék.

Egy tekintet a mai fiatalságra és meggyőződünk arról, hogy enyészik az istenfélelem, az erkölesi érzet, erkölesös élet; ellenben terjed az anyagiság, a határnéküli törekvés vagyonszerzés után, a féktelen élvágy, erkölesök sülyedése, a becs telenség. Hogy sok fiatal leány és ifjú bukik, ennek nem mindig a végszükség az oka, hanem a vallásos meggyőződés és erkölesi jellemzilárdság hiánya. Pedig ezen nemzedék még a keresztény szülök házában nevelkedett, de mi lenne akkor, ha ezen felekezetenküli ifjuság, mint egy második nemzedéknek szülője fogna előtérbe lépni?

Ezen körülmények ejtik gondolkodóba a jó érzésű tapitókat, kik a felekezeti iskola visszaállításá mellett küzdenek, ez képezi gondját sok jámbor szülőnek és számos jó hazafinak.

De hát mit is akarnak azzal a felekezeti iskolával s miben különbözik az a felekezetenküli iskolától, csakugyan oly borzasztó valami az a Lichtenstein által javaslatba hozott hitvallásos iskola?

A felekezeti iskola jellege első sorban abban nyilvánul, hogy a katolikus gyermekeket katolikus tanító oktassa és nevelje, a protestansokat protestans, a zsidókat pedig zsidó tanító. Kinek az érdekét sérti az ilyenmü osztályozás? A katolikus tanitók nem kívánkoznak — mert nem is kapnának alkalmazást — zsidó iskolákhoz, miért tolakodnak tehát a zsidó-tanitók a mi iskoláinkba? Kérdjük a zsidó liberális szájhösöktől, hány keresztény tanító van alkalmazva zsidó iskoláknál és hallottunk-e már valamit arról, hogy a zsidógyerekeket valami kath. tanító, pl. sábeszkor a zsinagógába vezette? Ugy-e nem? mert a zsidók be sem eresztenék a ker. tanitót templomukba, de a zsidó tanító terpeszkedhetik a mi templomunkban, mint ezt a bécsi

zsidó Allina tette, és mert a templomgondnok rendreutasította henczegő magaviseleteért, a keresztényt itélték el 15 frt pénzbírságra. Ime a felekezetenlküli iskola vívmánya!

A felekezeti iskola további jellege, hogy a tanítás ne sértse a felekezeti, jobban mondva, vallásos érzületet. Mert hiszen hová fogna pl. az olyan tanítás vezetni, midőn a katecheta arra tanítja a gyermekeket, hogy Isten teremtette a világot, a tanító pedig azt magyarázgatja, hogy a világ maga magától lett; ha a katecheta az emberi nem történetét Ádám és Évára vezeti vissza, a tanító pedig valami öslény vagy majomra.

A felekezeti iskola megkivánja, hogy a vallás-tanítás egybehangzó legyen a reáltárgyakkal vagyis harmonikus összefüggés legyen közöttük. Nem kívánja azt, hogy kath. történelem taníttassék, de atheistikus munkákat sem tőr meg, nem kíván legendákat történelmi tankönyvek gyanánt szerepeltetni, de nem tőr meg oly olvasókönyveket sem, melyek a keresztény vallást gúnyolják.

A felekezeti iskolánál az egyház régi szerepét óhajtja visszaszerezni, miután a szolgáló szerepére utasították, pedig őt az iskolában a domináló állás illeti meg; mert hiszen kinek van több joga hozzá-szólni az iskolához, az egyháznak-e? vagy pedig a zsidók és szabadkőmivéseknek és minden hivatlan ujságíróknak?

Valóban borzasztó, hogy a Lichtenstein-féle javaslat ellen a zsidó sajtó zudult fel leginkább, azon zsidóság, mely felekezeti jogait annyira őrizi, azokra féltékeny és mely zsidóság a felekezeti is-

kolát ápolja manap is. A bécsi socialdemokraták gyűlésén Elbogen zsidó ügyvéd beszélt a Lichtenstein-féle javaslat ellen; no hogy az ilyen publikumnak nem kell a vallásos iskola, azt nagyon is megértjük, és értjük azt is, hogy a zsidók miért szerepelnek mint vezetői a socialdemokratáknak; de azt sehogy sem értjük, hogy a zsidók nem respektálják azon igazságos elvet: „Amit nem akarsz, hogy mások cselekedjenek neked, te se cselekedd azt másnak.“

A zsidók pl. nem akarják, hogy gyermekeik keresztényekké legyenek, mi sem akarhatjuk, hogy keresztény gyermekeink elzsidósodjanak. Ez csak méltányos kívánság és a zsidók azt sem engedik meg nekünk. De hát tulajdonkép mi közöttök van a mi iskolánkhoz, a mi nevelésünk és tanításunkhoz? Azt ugyan be kell vallanotok, hogy ti sokat tanultatok a mi iskoláinkban, a ti vezérférfitok ott szerezték a kellő ismereteket, miglen a mi nagy hazánkfiái, költőink, tudósaink, művészeink nem jártak zsidóiskolába soha.

Mit is avatkoztok iskoláinkba, mikor mi egész más, vagyis keresztény alapon állunk, mi nem elégedhetünk meg azzal, hogy gyermekeinkből csakis tanult emberek váljanak, hanem azt akarjuk, hogy szívük és fejük távol maradjon a szédelgés, csalás, cynismus és erkölestelenségől és hogy keresztény elvek, illetve nevelés által vezéreltessenek az élet utjain. Ez pedig csakis a felekezeti iskola által érhető el, mert a felekezetenlküli iskola csak tanít és nem nevel; az embernek rendeltetését nem fogja fel, mert az ember életét csakis születésétől-halá-

TÁRZA.

Gyönyörű virágok!

Nem kell megjedni! Nem saison-tárczával akarok nekrontani a szép természetnek s a t. olvasóknak. Aki az ugynevezett zefir suttogását akarja hallgatni, járjon utánna, mig megtalálja, s ezután bánjék el vele ahogy tetszik. Ha itt csak egy szó lesz is róla, vagy holmi állatokról, s más absztrakt és konkrét fogalmi velejáráiról a lassan közelgő tavasznak: rakjon fészket álomkoporsóm (értsd ágyam) körül egy egész gárda tücsök, s gyönyörködtesen bolondításig! Ebből a formás átokból is — mely tudtommal a külömben kimerítő zsidólexikonban nines meg — láthatja mindenki, hogy komoly szándokom nem esinálni semmiféle reklámmot a tavasznak, annál kevésbbé kompromittálni bájjait.

Egészen más virágokról lesz itt szó! Igaz, hogy tavasznak híresztelt idő fakasztotta ezeket is, s a talaj, melyen növekedtek, igazi melegágy volt, mely melegét messziről, igen messziről egyenesen a tüzes pokolból kapta; de ezeket a virágokat, majd ha gyümölcsesé fejlődnek, külön-külön fogja felagatni arra a fára, amelyre megérték a — Kozarek. Csinált virágok ezek; de nem képzelt virágok. Szemtől-szembe láttam őket, s amit itt leírok, az egy betűig tény.

Legyen kép e néhány alak, illusztráló a „modern“ népnevelést!

* * *

Egy fiu és egy leány nagyon szerették egymást. A fiu 16 éves, a leány hét évvel fiatalabb. Mind a kettő mosdatlan, fésületlen, rongyos.

— Ott ismerkedtek meg, ahol együtt nem tanulták az ábécét. Szépen el voltak ugyan különitve; de hát látták a tanító urtól is, meg később a galamboktól is, hogy bizony mikor vége van a tanításnak, legjobb úgy kettésével rekapitulálni. A tanító urat soha nem a felesége várta előadás után, mert az egyáltalán nem volt neki; a vörös galamb meg állandóan a fehérét csókolgatta, pedig még nem igen bátran tudott repülni: tehát nem is lehet másképen, mint hogy ők együtt tartsanak.

Az idő haladt. Valahogy megtanultak írni is, meg olvasni és számolni; egyet-mást a földrajzból is, történelemből is, és a természetrajzból. Oh milyen szépeket beszélt a tanító ur ebből! Alig várták, hogy vége legyen — azután kiosontak és azt mondták, hogy igaza van a tanító urnak, sokkal okosabb ember az, mint az a komoly fekete ember, aki mindig az Istenről beszél. Azután meg, hogy jó ember is az a tanító ur! Dehogy szólna egy szót is, ha a katekizmus oktatása elől megszökik a kis pár.

Végre ütött a szabadulás órája.
Nem kell tovább iskolába járni.

lái ismeri, azontul nem, pedig mi az örök életnek élünk!

A felekezetenküli iskola párhuzamba állítva a felekezetiével, míg ez utóbbi mellett nagy emberek és nagy jellemek, kiket nevelt, bizonyítanak, addig az előbbi a nagy mérveket öltött büntető statistika és a folyton szaporodó javító intézetek ítélik el. És nehogy valaki elfogultságról vádoljon, utasítom az illetőt, kérdezze meg a tanítókat, előljárókat és mesterembereket, hogy milyen az a mai fiataliség és megkapja az egyhangú választ, mely a felekezetenküli iskola mellett állít ki szegénységi bizonyítványt.

Csak azt esedáljuk, hogy találkoznak keresztény paedagogusok és lapszerkesztők, a kik vagy tudatlanságból, de valószínűbb, hogy gonoszságból a felekezeti iskola ellen agítálnak, azt „klerikalisan“ és olyannak mutatják be, mely a nép újbóli elbutítását célozza. Ezek az urak megfelekednek arról, hogy ők is felekezeti iskolában nevelkedtek és ezért halálal tartoznának neki, kivéve azon esetet, ha érzik, illetve tudatában vannak annak, hogy csakugyan elbutultak. Ez már egészen más dolog és akkor már mi is megbocsátjuk káromlásaikat, de azt az egyet nem, a mit egy paedagogus lapban olvastunk: „mert a vád, hogy a felekezetenküli iskola vallástalan, arczátlan ráfogás, miután az új iskolában több a vallási nevelés, mint volt bármikor akár milyen felekezeti iskolában.“ Ilyet csak akkor lehet egy paedagogiai lapban megírni, ha a tisztelt szerkesztőség be nem számítható állapotban van. Végezetül még valamit annak a bizo-

A jelszó most már, amiről olyan szépen beszélt a tanító ur: éljen a szabadság!

Szegény szülők örültek, hogy most már kész segítséget kapnak a házhoz.

Kaptak bezeg néha az ebédhez és vacsorához! A mi kis párunk pedig járt dolga után.

A fiu a hajó-állomáson, vagy az indulóházban várta a szerenését; a leány meg csontokat szedgetett, s vitte pénzzé tenni, a zsidóhoz.

Mikor azután egyik is, másik is szert tett néhány krajczárra, elmentek együtt az „olesó zsidóhoz,“ aki pálinka mellett száraz kenyeret és valami kalbász félélt is árult. Innét kísértáltak a szabadba, és a fenyves erdő üde árnyában álmodtak szép álmokat.

Milyen édes volt nekik az élet, az álom!!

Nem jó ágyat vetett nekik az a jó tanító ur?...

A nyár elmúlt, de az a két vad virág csak a régi maradt. Az ősz is meghozta gyümölcseit, ezekből meg jó módon szedett részt a két gyerek.

Hogy örült a leány szegény beteges anyja, mikor néha-néha egy-két szép almát, szőlőgerezdet kapott; ilyenkor még meg is czirógatta a kis esavargót.

Ha tudta volna, hogy honnét került hozzá?!

Elhitte a jámbor, hogy csontok árából lett szereze, s s maga inyétől vonta el a lánya...

Eljött a tél. Hirtelen végezte el zordon munkáját. A fák lehullott levelét lábnyi magasan fődte be a csillogó fehérség.

nyos lapocskának, mely cikkünk irására utalt, megszívlelésül. Ha már ír a „Lichtenstein-féle indítványról“, ne írja csak azt, hogy „köztörvényhatóságok, egyletek, községek vetélykednek az indítvány elítélésében“, hanem jelezze azt is, hogy mennyi azoknak száma, akik az indítványt petícióval támogatják és ha erről tudomása nem volna, jövő számunkban részletezni fogjuk a kérvényezők számát, de csak a vegyesek rovatában, petít betűkkel, a mint ez az illető lap viselkedéséhez legjobban illik.

Dr. Komlóssy Ferencz.

Modern apostolok.

Régóta szemet szurt már minden magyar érzelmű honpolgár előtt ez a felirat egy ujonan épült házban a Wesselényi-utcában: Kapelle der Baptisten-Gemeinde. Ebből állt feltűnése hosszabb időn át, mert az emberek, a hivatalok, az iskolák (a népiskolával szemben áll), sőt a többi vallások képviselői sem lástottak róla tudomást venni. Ujabbban azonban az ottani apostolok kezdtek magukról beszéltetni. A lapok helylyel-közzel igen érdekesen irtak le egyes baptista-kereszteléseket, elnevezvén azokat meghatározó szertartásoknak. Csendes, jámbor, a légynek sem ártó népnek vélné az ember ezeket a derék apostolokat. Legfeljebb azt gondolták róluk, hogy egy kissé fanatikusok; de hisz ez oly betegség, mely senkire sem veszedelmes.

Szinte hihetetlen, ha felfedezem a tisztelt olvasók előtt, hogy kik ezen apostolok. A főapostol — nem Péter, hanem „Herr Meyer“, mint mond-

Goromba szél süvöltött, fagyasztó hideg volt, mikor elgémberedve, kétrét görbedve, könyökig a feneketlen zsebbe dugott kezekkel odament a fiu, ahol rendszeren szokott találkozni a kis Évával.

Rosszul szolgált az nap a szerenese. Egy árva kispénz sem került kezükbe.

Tanakodtak, mit tegyenek? Az, hogy haza menjenek, szolgálatba álljanak, eszökbe sem jutott.

Kimentek a városból messzire.

Egy piczi nyárilak előtt megálltak.

Közelben senki sem volt; a tulajdonos a városban tölti a telet.

Most tudta meg a lány, mért kellett magával cipelni azt a vasdarabot, melylyel a szemétkben szokott turkálni!

Nem is kérte a fiu, máris nyujtotta neki. Kitalálta a gondolatát.

Néhány percz mulva a fiu már bent gazdálkodott a szobácskában, melybe a feltörött ablakon át mászott.

Volt az öröm, hogy ilyen ilesón jutottak annyi kincshez, mert nem tréfa egyszerre egy felöltöt, meg egy kókosárt szerezni!

Nem kérdi a zsidó, hogy hol vették, csak akkor, ha sokat kérnek érte. De hisz' nekik kevésre van szükségük.

Szépen betették az ablakvédő fatáblát, s mentek nagy suttymban haza felé.

Későn volt már, mikor jó vásárt csinálván, haza értek.

ják, asztalos legény A másik — hallgassatok és bámuljatok! — egy a baptisták épületében üzlet-bíró kiskereskedő, magyarul Kreisler

Honnét tudom ezt? Legyen szabad minden kritizálás és itélethozás helyett, mit a tisztelt olvasókra bízok, egyszerűen a tényeket elősorolnom, minden ezifrázás és hozzáadás nélkül, úgy amint azok történtek.

A W.-utezai népiskola II. leány-osztályában egy gyermek valami papiros darabbal játszván, a tanítónő azt tőle elvette. Azon pedig egy német imádság volt nyomtatva s utána két idézet a szentírásból, hasonlóan német nyelven.

A tisztelendő ur adta ezt neked? kérde a tanítónő. — Nem. — Hát hol jutottál hozzá? A gyermek zavarba jött s végre hosszas habozás után bevallotta, hogy a baptistáknál kapta. Hát miért nem akartad ezt megmondani?

— Kérem k. a. ott azt mondták, hogy sem a mamának, sem a kisasszonynak nem szabad megtudni, hogy odajárunk.

— Te többször is voltál ott? Minden vasárnap ott vagyunk 2—4-ig. — Mit csináltak ott? Padokban ülünk s minden pad mellett egy kisasszony mesél németül s egy könyvből magyarázgat.

Ki volt még ott? Én is, én is! hangzék mindenfelől a felelet.

Az illető tanítónő szíves volt azt értésemre adni s utána járván a dolognak, igen érdekes dolgok kerültek napfényre.

Kiderült, hogy — igaz, hogy nagyobb részt

Utközben megbeszélték, hogy majd másnap kimennek megint a felfedezett fészekbe — mulatni. Ugy is történt.

Mily boldogok voltak földél alatt, egyedül magok, egy üveg bor, puha kalács mellett

Miért is ne lettek volna?

Nem hallották soha mástól, csak a hitoktatótól, hogy az ablakon bemászni másföldél alá, s onnét, ahol van sok, elvenni keveset nem szabad; hogy az Isten mindent lát, mindent hall; hogy a bor nem arra való, hogy az ember eszét vegye el vele. A tanító ur okos ember, nem beszélt soha ilyen kisiségekről! . . .

Hanem ugyan rajta vesztettek a kis gonoszok!

Az „András bácsik“ egyike elég tapintatlan volt gyanusnak találni a nyitott ablakhoz vezető lábnymokat, beütötte az orrát ebbe a csinos ügybe is és — nem szólt semmit, hanem azért megtámasztotta a házikó sarkát, hogy valamiként össze ne düljön, ha odabent rugdalódní kezdenének. Ami ezután történt — azt könnyen ki lehet találni.

Én még csak annyit mondok, hogy egyelőre az utolsó csók András bácsi botjáról czuppant a kis nebulók — hátára, s azóta elmélkednek a börtön széllel bélelt czelláiban az elmúlt szép napokról.

Hogy másról elmélkednek-e, vagy hogy a jövőre nézve mit okoskodnak ki, azt én nem tudom megmondani; de annyit tudok, hogy: „sokáig megtartja az edény a szagot, a melyikkel egyszer teleivakodott.“ . . .

* * *

a zsidók közül — százon felül látogatták az apostolokat a gyermekek már az elmúlt év ősze óta. Hogy mily épületes dolgokat visznek ott véghez, s mennyire iparkodnak erősíteni a szíveket, arról szóljanak maguk a gyermekek.

Mielőtt azonban magukat a vallomásokat, illetve azok kiválóbb részét előadnám, engedelmet kérek, hogy magát a baptisták épületét néhány szóval rajzoljam. Ez egy igen csinos, egy emeletes, vakolatlan téglákból, új divat szerint épült ház, a Hársfa és Wesselényi utczák sarkán. Előresze (frontja, homlokzata) a Wesselényi utczára néz; tornya nincs, csak közvetlenül a háztetőre van egy barna vaskereszt alkalmazva. Felül az említettem felirás díszlik, nagy aranyos betűkkel: Kapelle der Baptisten-Gemeinde. Egyebekben csak olyan, mind más közönséges halandók házai; annál is inkább, mivel földszintjét boltok foglalják el. Hogy milyea boltok vannak benne, azt már bizonyosan nem tudom s nem is érdekel minket — egyet kivéve.

Van aházban egy kis szatócsüzlet, abban egy nagy német kreisler, aki magyarul nem is tud. Ide szoktak a gyermekek járni irkát, tollat, czeruzát, palavesszőt s más apróságokat vásárolni.

Ugy látszik azonban, hogy az a szatócs nem az iskolák és a palavesszők kedvéért álldogál a boltjában. De ne vágjunk elébe az elmondandóknak. Csak annyit jegyzek még meg, hogy az a szatócs a baptisták szt. Pálja, ki tudvalevőleg a nemzetek apostola volt.

Egy fogházi lelkész ur egyike őszintén tisztelt ismerőseimnek Attól hallottam, amit most leírni akarok.

Egy „gyönyörű virágról“ van megint szó.

Ez nem kevesebb 16 évesnél.

Ugy néz ki mint valamint ágrólszakadt.

Tolvajlás miatt lön letartóztatva, s a börtönbén jobban érzi magát, mint hal a vízben.

Betűt egyet sem ismer, hanem azért egyes figurákat leírni tud — naturalista!

Különben fogékony eszü; talán még a kosárkötést is megtanulja.

Nem volna csuda, hiszen idáig semmit sem tanult.

Semmit, de semmit!

A fogházi lelkész egyszer tanításközben esetleg hozzá fordult e kérdéssel:

„Megtudnád-e mondani, hogy ki teremtett?“

S a fiu ékes németséggel, de habozva így felelt: „Meini Mutta, i' mán!“

Tessék kommentálni, s elképzelni a lelkész ur gyöttrődését!

Álmodnak ilyesmi felől azok, akik az általános tankötelezettség elrendelésével nyugodni tértek a babérokra?!

* * *

A nagy Németországból került hozzánk az a plánta, akiről utoljára szólok.

Ez is gyermek, még pedig ügyes.

Egy bankháznál volt már alkalmazva, mint gyakornok.

S most beszéljenek a W.-utezai elemi népiskola növendékei.

Mióta jársz te oda át a baptistákhoz, kérdezek egyet, kiről megtudtam, hogy oda szokott járni.

— Én már nagyon régen járok oda.

— Körülbelül mióta? Ujév óta?

— Mindjárt, mikor iskolába kezdtünk járni.

— S melyik napon még?

— Vasárnap délután; de néha máskor is, csak hogy este.

— És mikor még oda máskor?

— Mikor értem jön az az ember.

— Melyik ember?

— Az, aki először oda hívott.

— Hát nem magadtól mentél?

— Nem, hanem egyszer vettem irkát a kreislernél s azt mondta, hogy menjek vele föl, majd látok valamit. Aztán fölmentem s ott azt mondták, hogy ha ott maradok, adnak enni, inni amit akarok. Aztán kérdezték, hogy mit akarok? Én mondtam: amit adnak. Akkor adtak kávét, meg három kilót. Azóta sokszor voltam ott és adtak többször czukrot.

— Mást nem?

De igen; egy ujságot. Németül van; aztán képek is vannak benne. Meg egy vastag német könyvet is adtak.

— Tudta ezt a mamád?

— Nem.

— Hát miért nem mondtad meg neki?

A fiú hallgatott. Kitaláltam hallgatása okát.

Tehát nem közönséges mákvirág!

Csak hogy, mint mondani szokás, igen nagy „pechje“ volt.

A szerencsétlensége ott kezdődik, hogy igen szép kézírása van, s mások kezeirását is már csaknem tökéletesen utánozza.

Egyszer gondolt a fiú „merészet és nagyot!“

Istent nem hívta segítségül, mert avval nem is állott igen jó lábón, meg nem is ismerte őt erről az oldalról, legfőképen pedig azért, mert jól megtanult magában bízni.

Csent néhány váltó őrlepet, ráírta a főnöke nevét, s fizettetett magának vagy nyolczszáz forintot, s azzal odábbállt — hozzánk.

Nemde reménynyel teljes esemete!

* * *

Kit okozzon az ember azért, hogy ilyen „gyönyörű virágok“ léteznek?

Sokan, talán én is, ez esetben nem vagyok igazságos az iskolával szemben, mert igen sokat követelnek tőle, s a szülői házat jóformán számba sem veszik!

Azt is mondhatják, hogy egy-két kis felhő nem okoz zivatart.

De legyen bármiként, annyi bizonyos, hogy nem elég elrendelni az iskoláztatást, hanem a rendeletét kérlelhetetlenül végre is kell hajtani.

Sokszor volt szó erről a becses lapokban, van-e haszna? Adja Isten, hogy legyen!

Az is bizonyos, hogy senki a világon oly el-

— Mondták ott, hogy ne szólj otthon semmit?

A fiú látván, hogy amugy is sokat, ő azt hitte, mindent tudok, s miután biztosítottam, hogy nem lesz e miatt baja, neki bátorodva, folytatta vallomását:

— Igen, azt mondták. Meg azt is, hogy vasárnap délután, ha odajövök, ne mondjam meg otthon, hogy hova megyek, vagy ha kérdezik, hát mondjam, hogy egy barátomhoz megyek.

— Azt is mondták, ugy-e, hogy nekem ne szólj semmit?

— Igen, mondták, hogy különösen a tanító urnak és a tisztelendő urnak ne mondjunk semmit. Mondták, hogy az iskolában nem tanulunk semmit, csak az jó, amit ott tanulunk.

(Folyt köv.)

Cenner Lajos.

Levelezés.

T. Szerkesztő ur!

Becsés lapja legutóbbi számának a „Vegysek“ rovatában, „A fővárosi népiskolák tanterve“ cím alatt azon egyes pontok sorolvák elő, melyekkel legutóbb az orsz. közoktatási tanács foglalkozott s melyeket határozatkép elfogadott. Nagyon sokat tudnék mindegyikhez szólani, mivel magam is foglalkoztam s jelenleg is foglalkozom ama pontok fejtegetésével; mivel látom, hogy a t. Szerk. ur a főv. tanügyi élet, annak mozzanatai s viszonyai iránt mindjobban s jobban kezd érdeklődni: legyen

---

határozó befolyást nem gyakorol a gyermekre mint a tanító meg a szülő, s ha hiba van a nevelésben, az csak azon mulik, ha e két befolyás ellentétes.

Pedig milyen könnyű már előzetesen elejét venni a bajnak!

Falun tanítót szabadon választanak, — választanak jót.

Az a kinevezett tanító meg közöttük él — ellenőrizhetik őt — náluk se tesz kivételt a természetes rend, mely szerint az emberek kölcsönösen befolyásolják egymást.

Ha a tanító terjeszti a mételet, még akkor nines minden veszve!

A szülői szó soha sem veszít súlyából! Sokkal nagyobb, és talán gyakrabban is az a baj, hogy amit a derék tanító épít, azt a szülő közönye, rossz példája alapostól megingatja, akárhányszor tönkre teszi!

De erről is irtak, nemrég is, nálamnál szebben, alaposabban.

Csak egy van, ami segíthet.

A közoktatás ügyet vezető kormány s közegek részrehajlatlan, kérlelhetetlen szigora, s tanítók meg a szülők változatlan harmóniája, a társadalmi erények szülőanya, ápolójában, krisztallizált eszmeképében: a keresztény nevelésben!

Udvardy Imre.

szabad nekem is ez alkalommal egyetmást elmondanom.

Azt mondja ugyanis a közokt. tanács az 1. pontban, hogy a főv. népiskolákban a z é r t v a n túlterhelés, mert a tananyag nem a miniszteri tanterv szerint van megállapítva, amely pedig javítást vagy változtatást ez idő szerint nem igényel. (?) Eltekintve attól, hogy igaz-e ez, vagy sem: csak a dolog lényegének földerítéséül hozom fel, hogy éppen a miniszteri tanterv az, a mely igenis mindenből nagyon sokat ölelt fel. Hogy többet ne említsek: ott van a nyelvtan, a földrajz, a számtan, tehát három fontos tantárgy, a melyek mindegyikéből annyi kívántatik s oly nehéz dolgok, akárcsak a gymnasium I. II. osztályában.

A főv. népiskolák tanterve is bizony túlterhelés; ez régi igazság, régi hangoztatás, hanem a közokt. tanács úgy látszik, csak olyan módon akar rajta segíteni, hogy a min. tanterv ne mellőztesse. Boesánatot kérek, de bátran ki merem mondani, hogy a közokt. tanács tagjai nincsenek tisztában az elemi iskolai tanítás-nevelés ügyével. Hisz nem csupán az a túlterhelés, ha sok a könyv, vagy azok vastagok, bár külsőleg ez is jelzi; hanem ha kevés a könyv s legyen az bár vékony is: de a mi fő: azok tartalmát s a módszertani dolgokat nem veszik figyelembe. Ezek okoznak pedig legkivált nehézséget, visszamaradást, s a magas heti óraszám: így áll elő a túlterhelés.

Hiányos szervezetnek tartom én az összes létező tanügyi bizottságokat s vele együtt az orsz. közoktatási tanácsot is, a hol elemi iskolai ügyekben nem találunk szakférfiakat, elemi tanítókat Tisztelet. becsület annak, a ki mi közülünk benn van; de a mint a tények bizonyítják, ez nem elegendő. Oda fiatalabb, tetterős, munkaképesebb s olyan egyén kell, a ki ezen a téren már eddigelé is jelét adta kiváló munkásságának s a ki folyton dolgozik s foglalkozik a felszínre kerülő paed. dolgokkal. Tanárok, tudósok, doktorok nem segítenek bajainkon, a kik, mint tudjuk, azon hiszemben vannak, hogy az elemi isk. ügyekhez bárki is hozzászólhat.

Azt mondja a közokt. tanács a 2. pontban, hogy dolgoztasson ki a főváros a népiskolái számára részletes és hónapok szerint megállapított a tananyag és tanmódszer részletes adatait felölelő rendszert. (!) — Itt valóban nem tudom, mit akar az orsz. közokt. tanács. Nem tudja talán, hogy eme rendszer, a tanmódszert kivéve, a fővárosnál már évek óta kötelezőleg gyakorlatban van? Csakhogy ezt jelenleg a meglévő s elrendelt tankönyvek alapján tesszük. tehát a túlterhelés azért marad, mert nem ezen, hanem előbb a tankönyveken kell javítani s azok tartalmát megrövidíteni, könnyedén érthetővé tenni, s aztán az eddigi magas heti óraszámra tekintettel lenni.

Hisz láthatni, hogy milyenek elemi tankönyveink már abból a statisztikából is, hogy az orsz. közokt. tanács által eddig megbirált 181 tankönyv közül csak 53-nak a használata engedtetett meg!

Mint fentebb is említém, a tanmódszer részletes bevezetése a havi tananyagban, ez időszert nincsen alkalmazásban. Igenis, mert a főváros tanügyi bizottsága be tudja látni, el tudja ismerni annak szerfölött nehézkes s fölösleges voltát. Köszönjük szépen mi azt a gondoskodást, midőn az orsz. közokt. tanács ilyen módon is vél a túlterhelésen segíteni. A tanítóknak több munkát adni a módszertani részletes kidolgozással, mely absurdum s gyakorlatilag semmit sem ér, s aztán azt hiszi, hogy ezzel eleget tett a kívánalmaknak. Ám hozzák be, ha úgy tetszik, de előre is biztosítunk mindenkit affelől, hogy az eddigi tarthatatlan állapot, mely más irányban orvoslandó. — maradni fog a régi. Mi nem félünk a munkától, csak megmondjuk: mi a szükséges s mi a fölösleges dolog.

Általános revisió, de még a miniszteri tantervben is, — bizony nagyon égető szükség. S hogy ily soká huzódik minden dolog minden forumnál: lehet-e aztán a tökéletesedés útján előbbre és előbbre haladnunk? Majd mindennel úgy vannak a miniszteriumban, szépen, theoretice kidolgozzák a szervezeteket, megállapítják a tananyagokat s mi azokat kövessük vakon, még akkor is, ha bebizonyítottott valami a gyakorlat által, hogy nem jó, rossz használhatlan.

Igen, mert nem olvassák a szaklapokat kellő figyelemmel; pedig itt jelennek meg az egyes szakszerű bírálatok, itt mutatunk rá a hiányokra s s a gyak. által bebizonyult czélszerűtlen, hasznavehetetlen dolgokra: s mégis mindez elhangzott szó a pusztában. Göncey Abécéje s fali olv. tábláinak hiányai. Nagy László nyelvtani kézikönyve, mind maga egy túlterhelés — tudjuk, olvastuk, de csak mi, a hivatott intéző s szervező körök pedig nem vesznek tudomást semmiről, így tehát az ő részükről minden rendén van. Ennél ugyan még mi is többet tehetnénk, de ha nem teszünk, hallgatunk, nem tartunk össze: akkor bizony egy ember szava nem ér semmit.

Legszebb azonban a közokt. tanácstól az, midőn a 3. pontban a főv. szakfelügyelet kérdését elfogadja s annak behozatalát ajánlja. Legyen bár kevés, de megelégszünk egyelőre Pesten 2, Budán 1 szakfelügyelővel is, csak legyen. Lám, ez a mi művünk, tanítóké; mert ezen kérdés égető szükség voltát éppen mi hangoztattuk s a Budapesti Tanítótestület igazgató-tanácsa részéről mint vita-kérdés dolgoztatott ki általunk, így tehát ez esetben nem rólunk — nélkülünk határoztak.

Alkalmat veszek magamnak e helyütt a Budapesti Tanítótestület jelen szervezetéről is pár szót szólnom. Annyival is inkább, mivel t. szerk. ur is dicsérőleg emlékezett meg rólunk becses lapja ugyanesak márcz. 15. számában. Bármiként is örülünk azonban ama szép szavaknak: nem hallgathatjuk el fájdalmas sóhajtásunkat sem, a mely abban nyilvánul, hogy az új szervezés miként zárta el az utat igen sok munkás, képzett tag elől, — az egyes tanügyi kérdésekhez hozzászólhatni. Elég legyen annyit említenem, hogy még a megválasztott képviselők se tehetnek többet, mint

egy évben egyszer közgyűlésre menni s ott szavazni. Hát ez elegendő?

Lehet-e aztán így testületi élet, kedv, munkálkodás, összetartás, érdeklődés? Lehet-e tanügyi dolgok bő fejtegetése? S várhatjuk-e minden tekintetben sorsunk jobbra fordulását, midőn mi még mindig csak névleg vagyunk egyek?

Azonban várjuk a további fejleményeket; mi is részen leszünk s ha az igazgató-tanácsban nem: felszólalunk máshol, de elmondjuk, a mi szívünkön fekszik, mert csak a tanügy érdeke s a tanítók tekintélye vezérelvén bennünket: e tekintetekben munkálkodni mindig kedves kötelességünk! Ezeket voltam bátor röviden elmondani, kérve soraim szíves közlését.

Budapesten, 1888. márcz. 17-én

Vagyok a t. Szerk. urnak alázatos szolgája:
Soltész Kálmán,
főv. tanító.

Felhívás munkára!

Az „Érsekujvárvideki róm. kath. népnevelők egyesületének“ elnöksége, az egyesület igen tisztelt tagjai számára, a következő tételt tüzi ki kidolgozás végett: „Mi a teendője egy kath. keresztény iskolában működő tanítónak a hit- és erkölcsstan tanítása körül?”

E tétel — tudtommal — még eddig nem volt megvitatva sem a tanügyi lapokban, sem a tanítói gyűléseken, pedig nagy fontosságánál fogva megérdemli, hogy megbeszéljük. Azért kérve kérem az egyesület igen tisztelt tagjait: sziveskedjenek e kérdést, mint nagyon is a nevelésügy életébe vágót tanulmányuk tárgyává tenni és munkálataikat május hó végéig hozzám — a szokott módon — jeligével és zárt névvel — beküldeni. Magyarsoók-Szelőczen, 1888. márczius hó 18-án. Szentgyörgyi Ferencz m. k., az egyesület elnöke. Péter József m. k., az egyesület jegyzője.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

— **Igaz-e, hogy mi katolikusok mindenben hátra vagyunk** s ha igen, mi ennek az oka? Irta Munka y János, Esztergom-főmegyei áldozó-pap, Léva ker. esperes, tanfelügyelő, lévai főgymn. és áll. tan. képezdei érseki biztos, garamujfalui plébános. A Bibornok-Herezegprimás jóváhagyásával. Esztergom. Nyom. Buzárovits Gusztáv könyvnyomdájában. 1888. Nagy 8-rét, VIII. és 230 lap — Hasonló munka, mely a kath. és protestans elveket különböző kérdésekben oly érdekesen tárgyalná s mindamelllett a katolikus igazságokat mindig a legszebb színben előtűntetné s az igazság zománczával körülvenné, — már rég nem jelent meg a magyar könyvpiacon. Egész encyclopaedia ezen könyv, melyet elég elolvasni, hogy a benne tárgyalt kérdések felől tiszta kath. meggyőződést merithessünk. A ezim már sokat mond, és az olvasó az első fejezet után mohón olvassa el a 2-ik, a 3-ik fejezetet, kíváncsian lesván, vajjon mit mond a szerző ezen vagy amazon kérdésben: vajjon igaz-e, hogy Magyarország protestantismus nélkül föl sem

állhatna? Igaz-e, hogy a vallás és az egyház annál szabadabb, minél több vagyonától megfosztják? Mi az oka, hogy a magyar protestansok az irodalom terén kiszorítják a katolikusokat? Igaz-e, hogy a katolikus még butább és muukátlanabb, mint a protestans? stb. stb. Ahány fejezet (58), annyiféle kérdés; mind meggyőzően tárgyalva nem tudományos alakban, hogy az ember átolvasásától irtózzon, hanem vonzó előadásban. Olvassa el valaki e munkát és sokat nyer vele, régi és új dolgokat fölelevenítve s egyes elvekhez vagy igazságokhoz alkalmazva fog itt találni. Részemről szívből azt kívánom a szerzőnek, hogy művének minden olvasója oly benső meggyőződéssel ajánlja művét másoknak, mint én most e lap t. olvasóinak, mert ezt teljes mértékben meg is érdemli, tárgyát s érdekes, sok aprósággal illusztrált földolgozását tekintve. Ára pedig oly csekély (1 frt), hogy leszámítva a kiadásokat, melyek ily alacsony ár mellett tömerdek sok megrendelést elnyelnek, mi marad majd tiszta jövedelem gyanánt a szegény kath. tanítók felsegítésére, illetve az országos katolikus segélyalaprak, melynek föl lett ajánlva? Mi teljes szívünköl kivánjuk, hogy a tiszta jövedelem legalább kétszer annyi legyen, mint a kiadás summája, akkor nyerné el az irodalom terén sok érdemet aratott szerző fáradozása legszebb jutalmát s elismerését!

— **Számoló kockák használata**, a népiskolai számtanitanásnál. Gyakorlati tanmenettel. Számítási Vezérkönyv a tanulók és tanítók tulterhelésének ellenszereül. Ábrákkal. I. és II. osztály tananyaga. Tanítók, tanítójelöltek, tanítói vizsgára készüők, valamint iskolaigazgatók, lelkészek, egyházi és világi tanfelügyelők stb. részére írta Józsa Sándor, elemi és polgári isk. okl. tanító, Gyergyó-Ditróban (Erdély). 1888. 8-rét, X és 175. l. Ily című munka küldetett be szerkesztőségünkbe. Jeligéje: A számtan nem tanítható sikeresen írva-olvasás módjára. A szöveg ugy van összeállítva, amiként a tanítónak az iskolában tanítania, azaz: beszélnie és cselekednie kell. Azonkívül a szöveg mellett a számolóeszközök kirakásának vagyis használásának módját és rendjét végig rajzok világítják meg, miknek következtében a tanító egyszeri átolvasásra is azonnal megértheti, elsajátítja és alkalmazásba veheti a leirt módszeres eljárásokat. Mennyiben érdemlik meg ezt, az lapunk egyik barátjának, e téren gyakorlott szakférfiúnak soraiöl, melyek a szóban levő könyv előnyeit előtűntetik, nyilvánvaló. — 1. E gépen (t. i. Józsa Sándor számoló állványán) az érzelketést sokkal jobban lehet végezni, mint az orosz számológépen. A mennyiben a Józsa számológépén él a gyermek figyelme mindig a szemléltetés tárgyaül szolgáló kockákra van irányítva; holott ez az orosz számológépnél, a hol mindig 100 golyó van fedetlenül a gépen, csaknem lehetetlen, mert a szemléltetésen kívül álló golyók a gyermek érzékeire mindig zavarólag hatnak. — 2. A tizes rendszer, mivel összetűgő tizes kocka-oszlopban állítja a gyermek elé, jobban fel lehet fogni, mint az orosz számológépen. — 3. A keveset, de jól-féle sarkalatos számtani elv a vezérkönyvben keresztül van vité, a mennyiben az I-ső osztályban csak 10-ig halad. S ez az osztatlan iskolákban untig elég. Csakis ily korlátolt tananyag mellett lehetséges osztatlan iskolákban biztos és szilárd alapöt építeni. — 4. Nagy előnye még, hogy az egész vezér-

könyv a fejbéli számvetésre van basírozva. A mely előnyét a könyvnek és elvét a szerzőnek a táblamajmolók korában ki kell emelnünk. — 5. Hibája azonban a könyvnek, hogy az érzékeltetésnél mindig csak a kockát szerepelteti, s csak elvéve vesz elő más tárgyat. Ez kínzó és fárasztó a gyermekre és tanítóra nézve egyaránt. A kocka-szemléltetésnek kell mindenestre a központot képeznie, de a mellett más tárgyak sem vetendők meg. Ennek az eljárásnak ama felett az az előnye van, hogy változatosabb a tanítás, s ennél fogva érdekesebb s élénkebb is. — 6. Különben az egész vezérkönyv — ismételjük — helyes módszertani elvekre van alapítva. A számtanításnál alkalmaztatni szokott tanmenet: 1. a szemléltetés, vagy helyesebben, érzékeltetés, 2. az elvonás, vagyis a fogalom megalkotása, 3. a gyakorlati életre való alkalmazás, a vezérkönyvben a legszigorubban keresztül van vevő, A mű látszik, hogy gyakorlati ember műhelyéből került ki, a ki a képezdében is tanult, a gyakorlati életben is profitirozott, s e kettőt egyesítve adta elénekbe. A methodika szabályaival kevésbé ismerős tanítók — pedig ilyen sok van nálunk — czélszerűen használhatják e művet. Ajánljuk is Józsa vezérkönyvét azoknak becses figyelmébe. Ára 1 frt 40 kr. A vezérkönyv, a számoló-állvány s kockák megrendelhetők a szerzőnél Gyergyó-Ditrón, ki ez utóbbiakról kívánatra árjegyzéket is szívesen küld.

VEGYESEK.

Az „Angol nemzeti tanítók Társasága“ a mult évben azon indványt tette, hogy a tanfelügyelői állás betöltésénél a gyakorlati tanítók elsőbbséggel birjanak. — Lehet, hogy ez Angolhonban valamikor keresztülvitetik, — mi azonban várhatjuk. Az öngyilkos tanfelügyelő is egyszerű díjnokból — bizonyos szolgálatokért — emelkedett fel a díszes tanfelügyelői állásra, — a paedagógiához természetesen sokat értett. És hány volt és van ilyen?

Mozgalom Pozsonyban. A pozsonyi katolikus kegyuri választmány legutóbbi ülésén magáévá tette a kath. éhező gyermekek ügyét. Egyuttal határozattá lón emelve egy kath. éhező iskolásgyermekek élelmezését czélzó alapnak létesítése, mely alaphoz a kath. kegyuri választmány nyomban szép összeggel járult és így az alapot megvetette. Gyűjtő-iveket boesátottak ki, s reméljük, a kath. felebaráti szeretet bőven fogja áldásaiban részesíteni a szegény éhezőket.

Iparos tanoncok kiállítás. A VI. kerület érsek-utczai alsó foku ipariskola igazgatósága június havában, az iskola tanulóinak ipari és iskolai munkáiból kiállítást fog rendezni. Azon nem eléggé helyeselhető czél lebegett az igazgatóság előtt, hogy a tanoncok nemes versenyre buzdíttassanak; izlésüket, ügyességüket és tehetségeiket ez uton kiválóan és becsvágygyal fejlesszék, hogy a nagy léptekkel haladó kor és verseny áradatában képességek és műveltségökkel egykor talpon állhassanak. A nevezett iskola derék igazgatója, Ro z m a n i t h Vilmos ur, ez okon meleg hangon irt felhívást intézett a kerület iparos polgáraihoz, hogy a műhelyekben dolgozó és ipariskolába járó tanonezaikat egyáltalában, különösen pedig azokat, kik felszabadulásuk

küszöbén állanak, a kiállításban munkáikkal részt venni engedjék és sikerült művek készítésére szorgalmazni sziveskedjenek. A kiállítás remélhetőleg szépen fog sikerülni, már csak azért is, mert a kiválóbb művek a főváros hatósága által jutalmaztatni fognak. (N. L.)

A „Magyar Állam“ és az egyetemi ifjuság. Hogy kath. veteránlapunk a budapesti egyetem dekatholizásától a leplet lerántotta és a vakandokmunkáról felvilágosítást nyújtott, néhány éretlen egyetemi polgár a M. Államot elégette. Mi ezen ostoba tettét az egyetemi ifjuságnak, melynek semmi fontosságot nem tulajdonítunk, csak azon közmondás illusztrálására hozzuk fel: ne szólj szám, ha nem fáj fejed. — A M. Állam mindig büszkén visszatekinthet befutott pályájára és utja elé akadályokat ez bizonyára nem fog görđíteni.

Április hó 8 -12 napjain Párisban nemzetközi katolikus tudományos kongresszus lesz, amelyben való részvételre gróf Chorinszky Igó lelkes felhívást boesátott világgá. A ki nem utazhatik Párisba, részt vehet a kongresszusban mint tiszteletbeli tag s mint ilyen 5 frt tagsági díjért megkapja a kongresszus emlékiratainak egy példányát, mely korszakot alkotó lesz a katolikus tudomány hatalmának történetében. Minden tudomány ágától lesz benne számos kérdés feldolgozva.

Tanügyi tájékoztató. A Család és Iskola nevelés oktatásügyi szakközlöny szerkesztője Czirják Albert jobb létre szenderülvén, a lap szerkesztését ugyanazon program mellett Fazakas József tanítóképző intézeti tanár vette át — **Svédországban** több a tanítónő, mint a tanító. A tanítók száma 4923, a tanítónőké 6748. Sajnos állapotok. — **Az alsó-ausztriai** tart isk tanács kimondotta, hogy a tanítónők férjhezmenetele nem akadályozható meg, de az engedély megnehezítendő. — **Indiában** az iskolák száma 1895, — 107 ezer tanulóval, épen ötször annyi, mint 1863-ban. — **Uj iskola** lesz a fővárosban, az V. ker. Kálmán-utczában; a belügyminiszterium 10 év után végre elrendelte az új iskolának tiszti nyugdíjalapból felveendő százezer frt kölcsönpénzzel való felépítést.

Szép első áldozási emlékképecskék,

színezve, arannyal diszítve 100 drb 1 frt 20 kr.; ugyanezek kék szegélyű papíron darabja netto 3 1/2 kr.; szebbek (Benzig) ugyanoly kékszegélyű papíron dbja 5 kr.

Weisz Frigyesnél,

Budapesten, Kecskeméti-utczá 12. sz.

Néhány nap mulva

kikerül sajtó alól az

„Esztergommegyei írók“

czimü pályadíjjal kitüntetett munka.

Zelliger Alajos

szerzőnél erga sacra is megrendelhető.

Ára 2 frt, diszkrétésben 3 frt.